

> RETOURADRES Postbus 4902, 6202 TC Maastricht

BEZOEKADRES
Randwycksingel 22
6229 EE Maastricht

Aan de dames en heren,
leden van de gemeenteraad

POSTADRES
Postbus 4902
6202 TC Maastricht

ONDERWERP
Visie re-integratieketen

DATUM
28 januari 2025
Verz. 28 januari 2025

BIJLAGEN
--

BEHANDELD DOOR
B (Bianca) Bruins

TELEFOONNUMMER
06-28 32 09 52

ONZE REFERENTIE
2025.00317

E-MAILADRES
Bianca.Bruins@maastricht.nl

FAXNUMMER

UW REFERENTIE
--

Geachte raadsleden,

Inwoners met afstand tot arbeidsmarkt ondersteunen bij het vinden van een baan

Met deze raadsinformatiebrief informeren wij U over de visie van de colleges van de gemeenten Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Maastricht, Meerssen, Vaals en Valkenburg aan de Geul als het gaat over hoe wij inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt optimaal willen ondersteunen en begeleiden bij het vinden van een baan. De gemeenten werken hiervoor samen met verschillende organisaties die we bij elkaar de re-integratieketen Participatiewet¹ noemen.

Andere opzet van de re-integratieketen is nodig

De Participatiewet (Pw) is op 1 januari 2015 in de plaats gekomen van de Wet Werk en Bijstand (WWB), de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en een groot deel van de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong). Daardoor is er geen instroom meer mogelijk in de Wsw en nauwelijks instroom mogelijk in de Wajong. Belangrijkste gevolg is dat de groep inwoners waarvoor gemeenten verantwoordelijk zijn, groter is geworden.

De zes gemeenten vinden dat iedereen talenten heeft en een plek heeft in de maatschappij. Gemeenten willen hun inwoners helpen bij hun ontwikkeling en het vinden van een baan. En dat terwijl er steeds minder geld per persoon beschikbaar is. In het hele land staan daardoor gemeenten voor de vraag hoe ze deze inwoners zo goed mogelijk kunnen helpen.

De situatie vraagt om een nieuwe opzet van de re-integratieketen. Dat is ook de opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aan gemeenten. Om dit te regelen krijgen gemeenten 5 jaar lang extra geld in de vorm van 'impulsbudgetten'.

¹ De organisaties die samenwerken in de uitvoeringsketen zijn: SZMH (Sociale zaken Maastricht-heuvelland), SEM (Sociale zaken Eijsden-Margraten), Stichting Podium 24, Annex BV, MTB NV, Werkvoorzieningsschap Oostelijk Zuid-Limburg (WOZL). WOZL voert de Wsw uit voor de gemeenten in Oostelijk Zuid-Limburg, waaronder Gulpen-Wittem, Vaals en Valkenburg aan de Geul.

DATUM
28 januari 2025

Een nieuw mensontwikkelbedrijf

In het hele land worden verschillende trajecten gevolgd om te komen tot een toekomstgerichte re-integratieketen. Soms wordt er een nieuwe organisatie opgericht, soms wordt een bestaande organisatie doorontwikkeld. De 6 gemeenten hebben laten onderzoeken hoe ze beter kunnen inspelen op de gewijzigde omstandigheden. Op basis van deze onderzoeken zijn zij nu van mening dat ze met het op- en inrichten van een zogenoemd 'mensontwikkelbedrijf' deze groep inwoners beter kunnen helpen.

Dit mensontwikkelbedrijf kan worden gebouwd vanuit Podium24/Annex of vanuit MTB N.V. De zes gemeenten in Maastricht-Heuvelland kiezen voor het eerste omdat:

- De positionering met een volledig pakket (van ontwikkeling, begeleiding, subsidie en beschut) dichtbij werkgevers cruciaal is.
- Podium24 voor alle zes betrokken gemeenten werkt en MTB N.V. slechts voor drie.

Het mensontwikkelbedrijf kan worden gebouwd op de bestaande infrastructuur van Podium24 aangevuld met Annex en de leerwerklijnen van MTB die daarbij passen. Mét de medewerkers van Annex, MTB en Podium24 die nu al dagelijks hun kennis en ervaring inzetten.

Het mensontwikkelbedrijf gaat voor alle zes de gemeenten werken. MTB blijft voorsnog de Wsw uitvoeren voor de gemeenten Eijsden-Margraten, Meerssen en Maastricht. WOZL blijft de Wsw uitvoeren voor de gemeenten Gulpen-Wittern, Vaals en Valkenburg aan de Geul.

Wat betekent dit voor de toekomst van MTB?

MTB plaatst momenteel mensen extern bij werkgevers en werkt nu vooral als SW-bedrijf waar medewerkers in interne werkplaatsen hun werk doen. Die aanpak past bij de uitvoering van de Wsw, maar niet bij de uitvoering van de Pw. De Pw streeft naar een inclusieve arbeidsmarkt. Dit houdt in dat mensen werken bij werkgevers en niet in speciaal ingerichte werkplaatsen. Dat is niet alleen de wens van de gemeenten, ook werkgevers zijn hier klaar voor. Maar zij hebben daarbij wel de hulp van gemeenten nodig.

Ook is de manier waarop MTB is ingericht niet (meer) duurzaam. De spanning tussen bedrijfskosten en omzet wordt steeds groter. SW-bedrijven hebben jaarlijks oplopende tekorten. De gemeenten moeten deze tekorten uit eigen budget betalen.

Per onderdeel van de huidige MTB zal worden onderzocht of het past bij de nieuwe uitvoering van de Pw. Als het past dan wordt het onderdeel overgeheveld naar het nieuwe mensontwikkelbedrijf, anders wordt het afgebouwd. Belangrijk is dat dit stapsgewijs en zorgvuldig gebeurt. De mensen die werken onder de Wsw behouden hun rechten, dat staat in de wet. Door de natuurlijke uitstroom van de Wsw, onder andere door pensionering, kan het deel van MTB dat belast is met de uitvoering van de Wsw zorgvuldig worden afgebouwd. Voor de groep inwoners die alleen kunnen werken in een beschermde werkomgeving (denk aan Nieuw Beschut) zullen gemeenten altijd zo'n werkomgeving beschikbaar houden.

Ook zal onderzocht worden of er samenwerking mogelijk is met andere Sw-bedrijven zoals Vidar en WOZL.

DATUM
28 januari 2025

Planning op hoofdlijnen

	2025	2026	2027	2028	2029
Communicatie visie re-integratieketen	■				
Raadsexkursie visie re-integratieketen	■				
Bespreken visie re-integratieketen OR, cliëntenraad, adviesraden, vakbond	■				
Bespreken visie re-integratieketen in domein- en commissievergaderingen	■				
Besluitvorming Colleges en Raden	■				
Opdracht aan directieketen	■				
Opstellen meerjaretransformatieplan		■			
Besluitvorming meerjaretransformatieplan		■			
Opdracht MTB vermindering overhead en inkrimping productielocatie	■	■	■	■	■
Onderzoeken samenwerking MTB met WOZL en Vidar	■				
Oprichten MOB			■		
Aangaan nieuwe samenwerking MOB werkgevers		■	■	■	■
Overhevelen leerwerklijnen MTB ==> MOB		■	■	■	■

Hoe ziet het vervolgproces eruit?

Voordat gemeenten een definitief besluit nemen willen ze deze visie delen met alle betrokken gemeenteraden, advies- en ondernemingsraden en andere belanghebbenden. Er is voor gemeenteraads- en (burger)commissieleden een gezamenlijke raadsexkursie op 12 februari vanaf 16.00 uur. Hiervoor bent u in november 2024 een save the date ontvangen. Het programma zal in de tweede helft van januari 2025 aan u worden verstuurd met instructies voor de aanmelding. De visie wordt met u besproken tijdens de domeinvergadering sociaal op 11 maart. In juni hopen we een definitief besluit te kunnen nemen.

Met betrokken advies- en ondernemingsraden en de cliëntenraad SZMH zullen separate afspraken worden ingepland voor informatiesessies.

Bijlage(n)

1. Visie re-integratieketen

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Maastricht,

De Secretaris,

G.J.C. Kusters

De Burgemeester,

W.A.G. Hillenaar

Visie re-integratieketen "Ontwikkel je talenten"

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1. Veranderingen per 1 januari 2015: Drie Decentralisaties	4
2. Samenwerking zes gemeenten.....	5
3. Ontwikkeling doelgroepen en budgetten gemeenten	6
4. Bepalen richting optimaliseren re-integratieketen	8
5. Alternatieven	12
6. Visie op transitie	14

Samenvatting

Sinds 1 januari 2015 is er veel veranderd rondom de uitvoering van de Participatiewet, de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong). De Participatiewet zet in op een inclusieve arbeidsmarkt. Van werkgevers wordt verwacht dat zij werkplekken bieden aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Vanuit de gedachte dat ieder mens integraal onderdeel uit maakt van de maatschappij en beschikt over talenten, is het de wens van de gemeenten om in te zetten op zoveel mogelijk ontwikkeling van mensen via werkplekken bij reguliere werkgevers. Werken bij een reguliere werkgever heeft immers veel voordelen voor mensen in de zin van een groot netwerk, een sociale omgeving en een duurzaam toekomstperspectief. Daarnaast is het ook een feit dat de re-integratiebudgetten zijn verkleind, er geen instroom meer is in de Wsw en dat het grootste deel van de Wajong is overgeheveld naar de gemeenten. De doelgroep waar gemeenten voor verantwoordelijk zijn, wordt groter en ingewikkelder, terwijl er steeds minder middelen per persoon beschikbaar zijn.

Gemeenten staan daardoor in het hele land voor de vraag hoe hun inwoners zo goed mogelijk te ondersteunen in hun ontwikkeling en bij het vinden van een baan in een inclusieve arbeidsmarkt waar er voor iedereen plaats is. Deze omstandigheden maken dat het voor gemeenten niet mogelijk is om de ondersteuning aan hun inwoners te blijven vormgeven zoals dat onder de Wsw en de Wet Werk en Bijstand gebeurde. De situatie vraagt om een herstructurering van de re-integratieketen, een opdracht die ook door het ministerie SZW aan gemeenten is gegeven in combinatie met incidentele extra middelen in de vorm van impulsbudgetten voor de duur van vijf jaar.

De zes samenwerkende gemeenten in Maastricht/Heuvelland denken met het op- en inrichten van een ontwikkelinfrastructuur in de vorm van nieuw mensontwikkelbedrijf een passend antwoord te hebben op de vraag aan de gemeenten. Dit mensontwikkelbedrijf gaat de samenwerking aan met werkgevers die plekken moeten bieden aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Daarbij gaat het om zowel beschut werk, als regulier werk met loonkostensubsidie en/of begeleiding, maar ook om volledig regulier werk en werkplekken.

Het mensontwikkelbedrijf wordt gebouwd op de bestaande infrastructuur van Podium24, Annex en de leerwerklijnen van MTB die hierbij passen. Mét de medewerkers van Annex, MTB en Podium24 die nu al dagelijks hun kennis en ervaring inzetten. Mét de toezegging dat de gemeenten hun wettelijke plicht blijven uitvoeren en Wsw'ers hun rechten behouden. Deze opbouw van het mensontwikkelbedrijf gaat gepaard met de afbouw van de Wsw als regeling en de uitvoeringsorganisatie die is belast met de uitvoering van de Wsw, MTB. Deze afbouw moet zeer zorgvuldig plaatsvinden. Het mensontwikkelbedrijf krijgt een structuur en governance die passend is bij hetgeen we inhoudelijk willen realiseren, bestaande governance en organisaties zijn hieraan ondergeschikt.

De gemeenten willen deze richting die zij samen willen inslaan nu bespreken met de gemeenteraden en andere belangrijke stakeholders, voordat definitieve besluitvorming wordt voorbereid.

1. Veranderingen per 1 januari 2015: Drie Decentralisaties

Op 1 januari 2015 is er in het kader van de Drie Decentralisaties in het Sociaal Domein een aantal zaken veranderd. De Participatiewet (Pw) is in de plaats gekomen van de Wet Werk en Bijstand (WWB), de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en een groot deel van de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong). Dit had en heeft gevolgen voor bijstandsgerechtigden, mensen in de sociale werkvoorziening (Wsw'ers) en Wajong'ers.

In tegenstelling tot de andere verandering in de Drie Decentralisaties: de Jeugdwet en de WMO was de decentralisatie rondom de Participatiewet geen 'big bang', maar kende een geleidelijk verloop. Gemeenten hebben in eerste instantie gekozen voor een beperkte verandering. De Wsw is onveranderd gebleven en de focus is voornamelijk gelegd op het oprichten van een organisatie dicht bij werkgevers voor werkgeversdienstverlening en plaatsing van mensen op vacatures (Podium24) om de in de Pw geschetste inclusieve arbeidsmarkt te helpen realiseren. Nu, 10 jaar na de invoering van de Pw is het tijd voor een volgende stap.

Gevolgen voor bijstandsgerechtigden

Sinds 1 januari 2015 hebben alle bijstandsgerechtigden te maken met dezelfde arbeidsverplichtingen.

Gevolgen voor Wsw'ers

Sinds 1 januari 2015 is er geen instroom meer in de Wsw. Mensen met een (arbeids)beperking die vroeger in aanmerking kwamen voor een Wsw-dienstverband vallen vanaf 1 januari 2015 onder de arbeidsverplichtingen van de Participatiewet. Dat betekent dat we mensen begeleiden naar een arbeidsmarkt waar iedereen kan en mag meedoen. Wsw'ers die op 31 december 2014 al in vaste dienst waren, hebben overigens hun baan en salaris behouden.

Gevolgen voor Wajong'ers

Sinds 1 januari 2015 heeft alleen nog een kleine groep jonggehandicapten die duurzaam en volledig arbeidsongeschikt zijn recht op een Wajong-uitkering via het UWV. Alle andere jongeren met een (arbeids)beperking vallen vanaf dat moment onder de Participatiewet en de verantwoordelijkheid van de gemeenten.

2. Samenwerking zes gemeenten

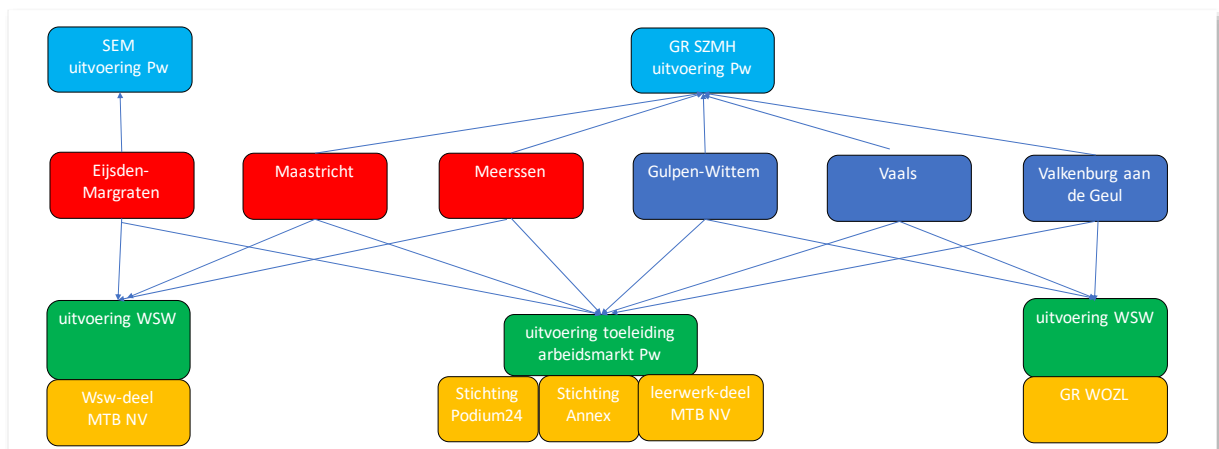
De zes gemeenten Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Maastricht, Meerssen, Vaals en Valkenburg aan de Geul werken samen in het kader van de uitvoering van de Participatiewet (Pw) en de ontwikkeling en ondersteuning van inwoners naar de arbeidsmarkt. Daarnaast werken de gemeenten Eijsden-Margraten, Meerssen en Maastricht samen in het kader van de Wsw in MTB N.V. De gemeenten Gulpen-Wittem, Vaals en Valkenburg aan de Geul werken in het kader van de Wsw samen in WOZL (Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid Limburg).

De zes gemeenten willen graag dat inwoners die zelf moeilijk werk kunnen vinden, een goede plek vinden op de arbeidsmarkt. De gemeenten werken hiervoor samen met verschillende organisaties die deze inwoners daarbij begeleiden. Die organisaties bij elkaar noemen we de 're-integratieketen'.

Deze re-integratieketen ziet er als volgt uit:

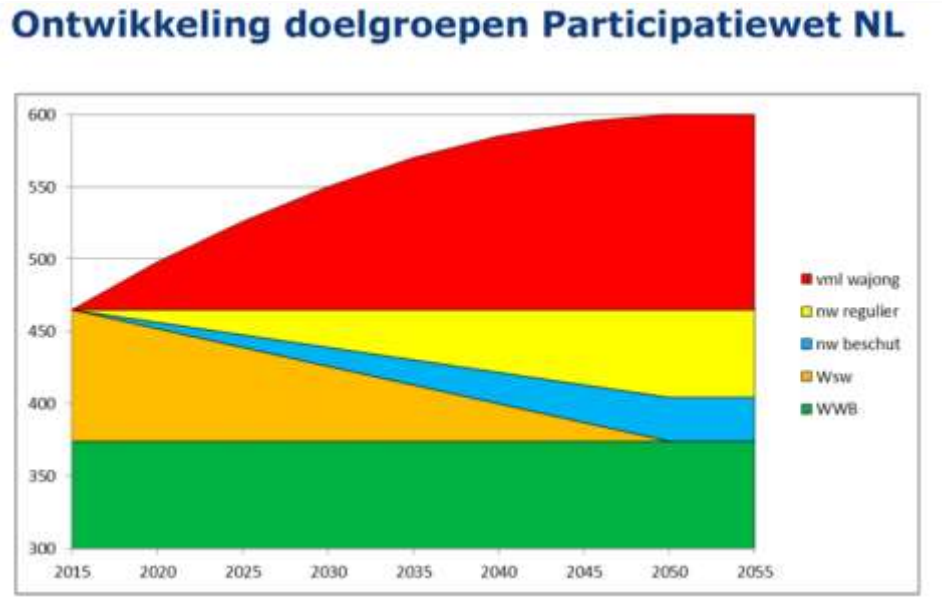
- Sociale Zaken Maastricht Heuvelland (SZMH) voert de Participatiewet uit voor de gemeenten Gulpen-Wittem, Maastricht, Meerssen, Vaals en Valkenburg aan de Geul.
- Sociale Zaken Eijsden-Margraten (SEM) voert de Participatiewet uit voor de gemeente Eijsden-Margraten.
- Stichting Podium24 fungeert voor de zes gemeenten als Werkgeversservicepunt, heeft leerwerklijnen bij werkgevers en plaatst mensen (met een afstand tot de arbeidsmarkt) bij werkgevers. Leerwerklijnen zijn (werk)plekken waar mensen werkvaardigheden en een vak leren in de praktijk en werkervaring opdoen.
- Annex BV zorgt voor de diagnose van mensen richting de arbeidsmarkt voor de zes gemeenten.
- MTB NV voert voor Eijsden-Margraten, Meerssen en Maastricht de werkvoorziening voor de Wsw uit, is dus een SW-bedrijf en leerwerkbedrijf.
- De uitvoering van de Wsw is voor Gulpen-Wittem, Vaals en Valkenburg aan de Geul belegd bij het Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid Limburg (WOZL), een samenwerkingsverband met de Parkstad-gemeenten.

Schematische weergave uitvoeringsketen re-integratie

3. Ontwikkeling doelgroepen en budgetten gemeenten

Sinds de veranderingen van 1 januari 2015 hebben de doelgroepen waar de gemeenten verantwoordelijk voor zijn, zich ontwikkeld. Dat is goed te zien in onderstaand overzicht (landelijk) dat bureau Berenschot heeft ontwikkeld in opdracht van het ministerie van Sociale zaken en werkgelegenheid (SZW).

Uit dit overzicht kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- De totale doelgroep waar gemeenten voor verantwoordelijk zijn, is in 2055 groter dan in 2015; dit komt met name doordat alleen jongeren die duurzaam en volledig arbeidsbeperkt zijn nog in aanmerking komen voor een Wajong-uitkering via het UWV; alle andere jongeren met (arbeids)beperkingen vallen onder de Participatiewet en de verantwoordelijkheid en financiering van de gemeenten. De stijging zit dus niet in de stijging van het aantal jongeren dat is aangewezen op een uitkering/ondersteuning, maar in de verschuiving van UWV naar gemeenten.
- Naar verwachting zal tussen 2050 en 2055 de laatste Wsw'er (oranje) uitstromen.
- De doelgroep (groen) 'oud' Wet Werk en Bijstand (WWB'ers) blijft naar verwachting gelijk.
- De doelgroep (oranje) die werkt in de Sociale werkvoorziening krimpt tot 0 rond 2050; dit komt doordat er niemand meer instroomt in de Wsw.

Voor de gemeenten kwamen er vanaf 2015 doelgroepen bij en een aantal doelgroepen worden 'vervangen':

- De groep jongeren die niet volledig arbeidsongeschikt is, die vroeger in de Wajong (rood) terecht zou komen en zou vallen onder de verantwoordelijkheid van en in de financiering van het UWV, valt sinds 1 januari 2015 onder de verantwoordelijkheid van de gemeenten, groeit en is omvangrijk.
- Mensen met een (arbeids)beperking die vroeger in de Wsw zouden terechtkomen, vallen nu deels in de doelgroep Nieuw Beschut (blauw) of de nieuwe reguliere Participatiewet (geel).

De gemeenten zijn sinds 1 januari 2015 niet alleen verantwoordelijk geworden voor meer mensen en meer doelgroepen. De verandering die gemeenten bemerken draait om meer dan aantallen alleen. Ook de soort ondersteuning verandert.

Gemeenten merken in de praktijk dat inwoners die zijn aangewezen op gemeentelijke ondersteuning op de arbeidsmarkt vaker problemen hebben op meerdere leefgebieden. Een deel van de doelgroep lukt het niet om een betaalde baan te vinden. Met deze inwoners zoeken we naar bijvoorbeeld vrijwilligerswerk.

Gemeenten ontvangen drie financiële stromen voor de uitvoering van de Pw en de Wsw:

1. Wsw budget; per Wsw'er ontvangt de gemeente van het Rijk een budget. Dit budget is echter niet toereikend. Het verschil tussen werkelijke kosten en rijksbudget moeten gemeenten bijpassen uit eigen middelen.
2. BUIG budget; dit budget ontvangen gemeenten om de bijstandsuitkeringen uit te betalen en om loonkostensubsidies¹ te betalen. De berekening hoeveel BUIG-budget een gemeenten ontvangt, verschilt. De Rijksoverheid hanteert hiervoor verschillende modellen. Gemeente Maastricht valt in wat het objectief verdeelmodel heet. De andere gemeenten vallen onder het historisch verdeelmodel. Het beschikbaar gestelde budget is alleen voor de gemeente Maastricht voldoende om de kosten te dekken. Alle andere gemeenten komen op dit budget tekort en worden aangeduid als 'nadeelgemeenten'.
3. Re-integratie budget; ingaande 1 januari 2015 wordt er structureel gekort op de budgetten die gemeenten beschikbaar krijgen voor de ondersteuning bij re-integratie. De behoeften aan ondersteuning van de betrokken inwoners wordt echter eerder groter dan kleiner. Bijvoorbeeld: waar ongeveer €33.000 per jaar beschikbaar is voor een Wsw'er, is er voor iemand vanuit de reguliere Pw een bedrag beschikbaar van €23.500.²

Met de Participatiewet in Balans krijgen gemeenten de opdracht maatschappelijke participatie te organiseren voor inwoners die (nog) niet kunnen ontwikkelen naar werk. Dit valt buiten de scope van dit document.

¹ Loonkostensubsidie kan door de gemeente worden uitbetaald aan een werkgever die iemand aanneemt die (nog) geen volledige arbeidscapaciteit heeft, ter compensatie van de arbeidscapaciteit. Hiervoor wordt een objectieve loonkostenmeting uitgevoerd.

² Bedragen peil 2024.

4. Bepalen richting optimaliseren re-integratieketen

Op basis van het voorgaande kan worden geconcludeerd dat de gemeenten sinds 1 januari 2015 worden geconfronteerd met een steeds grotere en meer complexe vraag om inwoners te ontwikkelen en ondersteunen in hun weg naar de arbeidsmarkt en daarmee zelfstandigheid en onafhankelijkheid. In de praktijk merken gemeenten er vaak lange en intensieve ondersteuning nodig is.

De gemeenten willen die ontwikkeling van mensen zo veel als mogelijk vormgeven via werkplekken bij reguliere werkgevers om hiermee inwoners een duurzaam toekomstperspectief te bieden op basis van hun talenten.

De financiële middelen van de Pw lopen echter steeds verder terug. En de doelgroepen waar gemeenten voor verantwoordelijk zijn, groeien. Met name de jongeren met een (arbeids)beperking.

Daar komt bij dat de rijksbudgetten voor de Wsw niet toereikend zijn en uitvoeringsorganisaties voor de Wsw hiermee te maken krijgen; SW-organisaties kampen met oplopende tekorten die gedekt moeten worden uit de eigen middelen van gemeenten.³

In de samenwerking hebben de zes gemeenten daarom een aantal onderzoeken laten uitvoeren om te bepalen hoe de re-integratieketen geoptimaliseerd kan worden om uitvoering te geven aan de opdracht uit de Pw:

- In augustus 2021 is door KplusV het rapport “Toekomst MTB in het kader van de uitvoering WSW en de totale re-integratieketen (Annex/Podium24/SZMH/SEM) in het kader van de Pw” opgeleverd.
- De zes Colleges hebben kennis genomen van dit rapport en in maart 2022 opdracht gegeven om een businesscase uit te voeren naar de bestuurlijke voorkeursvariant uit het KplusV rapport. Deze variant houdt in dat de uitvoeringsorganisaties Annex, MTB en Podium24 fuseren om de re-integratieketen te optimaliseren.
- Deze “Businesscase project optimaliseren re-integratieketen” is in oktober 2023 opgeleverd.
- Op basis van de businesscase hebben de gemeenten in december 2023 opdracht gegeven om het in de businesscase voorgestelde model verder te verdiepen op de onderdelen juridisch, financieel, organisatiedeskundig en beste practices in het land. Deze opdracht is uitgevoerd in samenwerking met advocatenkantoor Adelmeyer en Hoyng, er zijn best practices opgehaald in het land en Berenschot heeft een second opinion uitgevoerd op de businesscase en het verdiepingsonderzoek.
- Het “Verdiepingsonderzoek businesscase project optimaliseren re-integratieketen” is in augustus 2024 opgeleverd.
- Op 16 oktober 2024 zijn de verantwoordelijk portefeuillehouders en de aandeelhoudende wethouders (voor MTB) bijeen geweest in een Heisessie.
- Tijdens deze Heisessie hebben de zes gemeenten met elkaar gesproken over de businesscase en het verdiepingsonderzoek in het kader van het project optimaliseren re-integratieketen. Hierbij is de afspraak gemaakt dat, voorafgaand aan het opstarten

³ Gemeenten Maastricht, Meerssen en Eijsden-Margraten zijn verantwoordelijk voor de financiering van MTB. Gemeenten Vaals, Valkenburg aan de Geul en Gulpen-Wittem voor de financiering van WOZL. Gemeenten nemen geen aansprakelijkheid over voor elkaars financiering of tekorten.

van besluitvorming door Colleges en Gemeenteraden, eerst de Gemeenteraden, adviesraden en andere betrokkenen worden geïnformeerd over de richting die de gemeenten willen inslaan voor het optimaliseren van de re-integratieketen.

Wat willen we bereiken?

De Participatiewet zet in op een inclusieve arbeidsmarkt. Van werkgevers wordt verwacht dat zij werkplekken bieden aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Zowel beschutte werkplekken, als reguliere werkplekken met loonkostensubsidie en/of begeleiding als volledig reguliere werkplekken.

Een deel van de doelgroep heeft tijdelijk een meer beschermde werkomgeving nodig als eerste stap naar een reguliere baan; daarnaast is een klein deel van de doelgroep structureel aangewezen op een beschermde werkomgeving en gemeenten moeten daarin voorzien.

Ook is voor een deel van de doelgroep werk (nog) niet in zicht. In het kader van sociale activering zorgen de gemeenten voor deze inwoners voor participatie in de vorm van bijvoorbeeld vrijwilligerswerk. Sociale activering valt buiten de scope van deze notitie, maar zal op korte termijn in het kader van de Participatiewet in Balans wel als verplichting onder de noemer maatschappelijke participatie op de agenda van de gemeenten komen.

Vanuit de gedachte dat ieder mens integraal onderdeel uit maakt van de maatschappij en beschikt over talenten, is het de wens van de gemeenten om in te zetten op zoveel mogelijk ontwikkeling van mensen via werkplekken bij reguliere werkgevers. Werken bij een reguliere werkgever heeft immers veel voordelen voor mensen in de zin van een groot netwerk, een sociale omgeving en een duurzaam toekomstperspectief.

Ook werkgevers geven aan open te staan voor deze aanpak, maar daarbij wel de hulp van gemeenten nodig te hebben. En de arbeidsmarkt vraagt om het inzetten van alle voorhanden arbeidskracht. Met andere woorden: er is momentum. Hiermee vormen mensontwikkeltrajecten en leerwerklijnen bij reguliere werkgevers het motorblok van een duurzame invulling van de Participatiewet. Daarnaast is een zo klein mogelijke voorziening in de vorm van een beschermde werkomgeving nodig voor de inwoners die dit nodig hebben, gericht op het zetten van een eerste stap en mogelijk voor een kleine groep als structurele werkplek.

Wat gaan we hiervoor doen?

Hiervoor willen de gemeenten een ontwikkelinfrastructuur in de vorm van een Mensontwikkelbedrijf op- en inrichten met de opdracht om inwoners te ontwikkelen en ondersteunen bij het vinden van een baan.

Om dit te bereiken hebben de zes gemeenten een nieuwe structuur voor ogen voor de re-integratieketen. Daarbij is een aantal zaken van belang:

- De gemeenten blijven onverkort de Wsw uitvoeren en de rechten van de Wsw'ers worden niet aangetast. De uitvoering van de Wsw voor Vaals, Valkenburg aan de Geul en Gulpen-Wittem blijft bij WOZL.
- We zetten erop in om iedereen te ontwikkelen en te ondersteunen om een baan te vinden. De voorkeur gaat ernaar uit om iedereen te laten werken bij een werkgever en zo min mogelijk in een door de gemeenten zelf ingerichte werkplaats.

- Voor inwoners die alleen kunnen werken in een beschermde werkomgeving zullen gemeenten altijd een dergelijke werkomgeving beschikbaar houden.
- We maken gebruik van de kennis en kunde en de infrastructuur die er al is in de huidige re-integratieketen als die passend is voor de nieuwe mensontwikkelinfrastructuur.
- De herstructurering verloopt gefaseerd. We houden voorzieningen overeind totdat er nieuwe zijn. We 'gooien geen oude schoenen weg voordat er nieuwe zijn'.
- We gaan ervan uit dat bij een herstructurering van de bestaande uitvoeringsorganisaties (Annex/MTB/Podium24) in het nieuwe mensontwikkelfunctiepark werkplek is voor de medewerkers van Annex/MTB/Podium24.
- We kiezen voor het mensontwikkelfunctiepark voor een structuur en governance die passend zijn bij hetgeen we inhoudelijk willen realiseren, bestaande governance en organisaties zijn hieraan ondergeschikt.
- We geven hiermee ook uitvoering aan de dringende opdracht die het ministerie van SZW aan gemeenten heeft gegeven in diverse Kamerbrieven uit 2023. In het bijzonder vraagt het Rijk aan gemeenten om daarbij meer toekomstvisie te tonen waar het de sociaal ontwikkelbedrijven, de aanpak van de Participatiewet en de afbouw van de Sociale Werkvoorziening betreft. We tonen hiermee de gevraagde toekomstvisie waar het de sociaal ontwikkelbedrijven, de aanpak van de Participatiewet en de afbouw van de Sociale Werkvoorziening betreft en bouwen een toekomstbestendige ontwikkelinfrastructuur om doelgroepen in het kader van de Participatiewet naar de arbeidsmarkt te begeleiden.

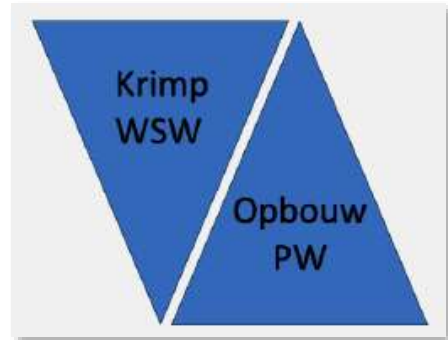
Dit mensontwikkelfunctiepark wordt gebouwd op het fundament van Stichting Podium24, samengevoegd met Annex BV en de leer-werklijnen van MTB. Een organisatie die optimaal zorgt voor de ontwikkeling en ondersteuning van inwoners die dat nodig hebben. Een ontwikkelinfrastructuur die klaar is voor de toekomst en duurzaam passend is in de gemeentebegrotingen. Die kan groeien en krimpen met de behoeften van de doelgroepen en waar de benodigde voorzieningen beschikbaar zijn.

Hiervoor denken de gemeenten aan het opzetten van een nieuwe Gemeenschappelijke Regeling (GR). De aan gemeenten opgedragen opdracht vanuit de Pw is complexe en risicovolle en vraagt om publieke, directe bestuurlijke aansturing door gemeente(rade)n. Hier past een GR.

Ook zouden de gemeenten graag nieuwe afspraken willen maken met werkgevers over het inrichten van nieuwe leer-werklijnen bij werkgevers op de werkvloer in plaats van op locatie bij MTB om op die manier bij te dragen aan een inclusieve arbeidsmarkt. De gemeenten willen hiervoor inzetten op gezamenlijke plannen met werkgevers om die leerwerklijnen en werkplekken vorm te geven.

Wat betekent dit voor MTB?

MTB voert momenteel als sociaal ontwikkelbedrijf onder andere de Wsw uit. MTB plaatst mensen extern bij werkgevers en werkt primair als sociale werkplaats waar medewerkers in interne hallen/werkplaatsen hun werkzaamheden verrichten. Die laatste aanpak past bij de uitvoering van de Wsw. Voor de uitvoering van de Pw is de infrastructuur van de MTB echter deels niet passend. De Pw streeft naar een inclusieve arbeidsmarkt waar mensen werken bij werkgevers en niet in speciaal ingerichte werkplaatsen.

- Ook de externe plaatsingen van MTB staan onder druk van teruglopende financiële middelen, maar dit soort werkplekken bij reguliere werkgevers kunnen wél onderdeel zijn van het duurzame perspectief.
- De huidige eigen (interne) infrastructuur van MTB is in de eerder geschetste context niet (meer) duurzaam. De spanning tussen bedrijfskosten en omzet wordt steeds groter. De gemeenten die zijn aangesloten bij MTB moeten ieder jaar gezamenlijk een tekort van ruim 4 mln. bijleggen. En de meest recente cijfers van MTB laten zien dat dit tekort verder oploopt.

Stap voor stap onderzoeken we welke onderdelen van het huidige MTB passend zijn bij de voorziene uitvoering van de Pw en overgeheveld kunnen worden naar het nieuwe mensontwikkelbedrijf en welk deel van de infrastructuur daarin niet (meer) passend is en afgebouwd moet worden. Belangrijk is daarbij fasering en zorgvuldigheid en dat de gemeenten de Wsw blijven uitvoeren zonder de rechten van de Wsw'ers aan te tasten.

We gaan er voorsnog van uit dat de voor de Pw duurzaam benodigde infrastructuur uiterlijk aan het einde van de transitieperiode van 5 jaar is ondergebracht bij het nieuwe mensontwikkelbedrijf.

Dat wil niet zeggen dat er dan geen beschermde werkplekken meer zijn voor (oud) beschut werk voor de Wsw'ers of Nieuw Beschut. Gemeenten zullen deze voorziening altijd in de lucht houden. Aanvankelijk ligt het voor de hand om daarbij gebruik te maken van de voorzieningen aan de Watermolen, maar dat kan in de loop der tijd verschuiven. Zoals elders in dit document al wordt vermeld, er kan worden onderzocht hoe een nauwere samenwerking met Vidar en/of WOZL kan worden vormgegeven. In het meerjarentransformatieplan zal ook worden opgenomen op welke locatie de gemeenten hun dienstverlening willen aanbieden; dat kan lokaal zijn in de wijken en buurten van de betrokken gemeenten of in de samenwerking met arbeidsmatige dagbesteding.

5. Alternatieven

Zoals hierboven omschreven, is de keuze van de zes gemeenten op basis van de uitgevoerde onderzoeken om de bestaande re-integratieketen te gaan herstructureren als volgt:

- SEM en SZMH blijven bestaan.
- Gemeenten blijven de Wsw uitvoeren totdat de laatste Wsw'er uitstroomt en de rechten van de Wsw'ers worden niet aangetast. Op termijn kan het echter wel zo zijn dat het niet meer rendabel is om voor de uitvoering van de Wsw een organisatie in stand te houden. Dan kan het moment aanbreken dat de organisatie MTB N.V. ophoudt te bestaan en wordt vervangen door een nieuwe infrastructuur. Op dit moment gaan we ervan uit dat dit naar schatting 5 jaar zal duren, maar de verandering kan, als dat nodig blijkt, (op onderdelen) ook langer duren als er geen passend alternatief voorhanden is; er is ruimte om onderdelen te versnellen of te vertragen als de situatie daarom vraagt.
- Bij het op- en inrichten van het mensontwikkelbedrijf kan de expertise en inzet van MTB voor externe beschutte plaatsingen wél duurzaam worden ingezet:
 - Voor de Wsw'ers in directe opdracht van de drie gemeenten
 - Voor P-wetters in opdracht van Podium24 of onder directe aansturing van Podium24.
- Podium24 en Annex worden (met een deel van de leerwerklijnen van MTB) omgevormd naar een nieuw mensontwikkelbedrijf.

Voor deze keuze is er ook goed gekeken naar hetgeen gemeenten in de rest van het land kiezen en zijn er 'best practices' opgehaald. Daarnaast is er niet in de laatste plaats gekeken naar de uitkomsten van een onderzoek "Infrastructuur sociaal ontwikkelbedrijven" van Berenschot dat in juli 2023 is opgeleverd in opdracht van het ministerie SZW, VNG, Cedris en Divosa. Daarnaast is aan Berenschot gevraagd om een 'second opinion' uit te voeren op de businesscase en het verdiepingsonderzoek.

Is deze visie de enige manier om de doelen van de zes gemeenten te bereiken?

Nee, in het land worden er veel verschillende trajecten gevolgd om te komen tot een toekomstgerichte mensontwikkelinfrastructuur. Gemeenten zijn daar vrij in. In sommige gevallen wordt er een nieuwe organisatie opgericht, in andere gevallen wordt ervoor gekozen om een bestaande organisatie door te ontwikkelen. Het komt ook voor dat het Wsw-bedrijf wordt doorontwikkeld.

Het gewenste toekomstperspectief voor Maastricht/Heuvelland zou kunnen worden gerealiseerd vanuit MTB N.V., maar ook onder regie van Podium24.

Gemeenten kiezen voor dat laatste omdat:

- De positionering met een volledig pakket (van ontwikkeling, begeleiding, subsidie en beschut) dichtbij werkgevers cruciaal is.
- Podium24 voor alle zes betrokken gemeenten werkt en MTB N.V. slechts voor drie.

Zienswijze Annex/MTB/Podium24

In dit verband is het van belang om de betrokkenheid en visie van de directie en het managementteam van MT leden van MTB/Annex/Podium24 toe te lichten. Directie en MT zijn

in werkgroepen betrokken bij het opstellen van de businesscase en hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan de inhoud van de businesscase.

Bij het opleveren van de businesscase in oktober 2023 hebben directie en MT echter aangegeven zich niet te kunnen vinden in een aantal conclusies in die businesscase.

Belangrijkste verschil van inzicht zit erin dat in de businesscase wordt geadviseerd om Podium24, Annex en (een deel van) de leerwerklijnen van MTB door te ontwikkelen naar een nieuw mensontwikkelbedrijf, maar MTB als organisatie los te laten staan van dat nieuwe mensontwikkelbedrijf. Directie en MT van Annex/MTB/Podium24 vinden dat alle drie de uitvoeringsorganisaties (Annex/MTB/Podium24) zouden moeten worden gefuseerd. Daarnaast zijn er verschillende opvattingen hoe MTB de tekorten op de Wsw zou moeten terugdringen.

In maart 2024 heeft de directie van Annex/MTB/Podium24 een presentatie gegeven over de zienswijze. Na het horen van deze presentatie en de toelichting op de zienswijze hebben de gemeenten besloten dat deze zienswijze niet leidt tot aanpassing van de plannen en is opdracht gegeven tot het verder uitwerken van de denkrichting van de businesscase in het verdiepingsonderzoek.

6. Visie op transitie

Voordat tot besluitvorming kan worden overgegaan, worden gemeenteraden, cliënten- en adviesraden en andere betrokkenen geïnformeerd over de voornemens van de gemeenten.

Dat neemt niet weg dat er al is nagedacht hoe eventuele vervolgstappen eruit moeten komen te zien. Voor de volledigheid worden deze onderstaand alvast opgesomd:

- In de re-integratieketen wordt gestuurd op een zorgvuldige af-, om- en opbouw van het duurzame landschap vanuit de huidige keten met behoud van de rechten van de Wsw'ers en behoud van een werkplek voor de medewerkers van Annex, MTB en Podium24.
- In de governance van de totale re-integratieketen wordt ervoor gezorgd dat de gemeentebesturen meer in positie komen om sturing te geven. Dat geldt voor zowel MTB NV als het nieuwe Mensontwikkelbedrijf. Voor MTB NV zal met de Raad van Commissarissen en de Directie worden afgestemd hoe dit in de tijd vorm krijgt.
- Gemeenten geven in de begroting 2026 en verder als opdrachtgevers voor de verschillende delen van de keten aan welk budget per deelnemer zij structureel beschikbaar stellen.
- Annex, MTB en Podium24 krijgen in het kader van de af-, om- en opbouw een veranderopdracht van de gemeenten.
- De directeuren/managers van de re-integratieketen (SZMH, SEM, MTB/Annex en Podium24) krijgen gezamenlijk als directieketen de opdracht om te komen tot een meerjarentransformatieplan.
 - Hierbij wordt uitgegaan van een transformatieperiode van 5 jaar, overeenkomstig de impulsmiddelen die gemeenten van de Rijksoverheid ontvangen voor dit doel.
 - Er wordt een projectteam ingericht ter ondersteuning van het meerjarentransformatieplan.
- De opdracht om de huidige MTB af- en om te bouwen naar het duurzame perspectief wordt ingaande 2025 gegeven.
 - Hierbij hoort in ieder geval inkrimping van de productielocatie en vermindering van de overhead met instandhouding van de werkgelegenheid.
 - Hierbij hoort ook het maximaliseren van samenwerking met Vidar (Westelijke Mijnstreek en WOZL (Parkstad Limburg)).

Planning op hoofdlijnen

	2025	2026	2027	2028	2029
Communicatie visie re-integratieketen	■				
Raadsexkursie visie re-integratieketen	■				
Bespreken visie re-integratieketen OR, cliëntenraad, adviesraden, vakbond	■				
Bespreken visie re-integratieketen in domein- en commissievergaderingen	■				
Besluitvorming Colleges en Raden	■				
Opdracht aan directieketen	■				
Opstellen meerjarentransformatieplan		■			
Besluitvorming meerjarentransformatieplan		■			
Opdracht MTB vermindering overhead en inkrimping productielocatie	■	■	■	■	■
Onderzoeken samenwerking MTB met WOZL en Vidar	■	■			
Oprichten MOB			■		
Aangaan nieuwe samenwerking MOB werkgevers	■	■	■	■	■
Overhevelen leerwerklijnen MTB ==> MOB	■	■	■	■	■